

Stockholms
stad

Räddningsinsatser för salamandrar i Olovslundsdammen 2022

November 2022

Räddningsinsatser för salamandrar i Olovslundsdammen 2022

November 2022

Utgivare: Miljöförvaltningen

Kontaktperson: Gunilla Hjorth

Omslagsfoto: Större vattensalamander. Fotograf: Johan Pontén

Konsult: Martina Kiibus

Kartläggning av och räddningsinsatser för salamanderpopulationerna i Olovslundsdammen, Bromma

Martina Kiibus, 2022-11-10

Sammanfattning

Olovslundsdammen är en av Stockholms stads individtätaste vattensalamanderlokaler. Då den intilliggande plaskdammen utgör en fälla för salamandrarna under deras vårvandring till Olovslundsdammen, har Olovslundsskolan sedan 2008 kartlagt och räddat de vattensalamandrar som har påträffats i plaskdammen. Detta har skett under handledning av Martina Kiibus på uppdrag av Bromma stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen i Stockholms stad.

År 2022 hittades och räddades 44 större vattensalamandrar (21 hanar, 19 honor och 4 juveniler) samt 584 mindre vattensalamandrar (286 hanar, 287 honor och 11 juveniler). Under 2008-2022 har sammanlagt 1 520 större och 5 471 mindre vattensalamandrar räddats. Under hela perioden har endast tio större vattensalamandrar påträffats döda. Detta visar att Olovslundsskolan gör en värdefull insats för att förstärka och utveckla salamanderpopulationerna i Olovslund.

För femtonde året i rad genomfördes i maj 2022 en inventering av Olovslundsdammen, då 113 större och 593 mindre vattensalamandrar observerades.

Inledning

Under våren 2022 har Martina Kiibus på uppdrag av Bromma stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen i Stockholms stad handlett och analyserat Olovslundsskolans kartläggning av och räddningsinsatser för större och mindre vattensalamandrar vid Olovslundsdammen.

Bakgrund

Olovslundsdammen är en anlagd damm i en parkmiljö inom villaområdet Olovslund i Bromma. Dammen är en av Stockholms stads individtätaste vattensalamanderlokaler vid den tid på året då djuren genomför sin lek. En grov uppskattning är att villaområdet i Olovslund inklusive dammen hyser cirka 10 000 mindre vattensalamandrar och cirka 1 000 av den större arten. Dammen är grund, relativt varm och väl solbelyst samt fri från fiskar och kräftor (som annars äter salamandrarna eller deras ägg och yngel) och utgör därmed en god lekmiljö för de båda salamanderarterna. Det finns också ett starkt engagemang i omgivande villaområde för dammen och dess lekande salamandrar. Problemet är att den är isolerad från andra dammar och våtmarker och därmed sårbar för eventuella störningar. För att säkerställa salamanderpopulationerna krävs det därför åtgärder i syfte att bevara och förbättra livsmiljön för djuren.

2007 tog Bromma stadsdelsförvaltning fram en skötselplan för Olovslundsdammen och stadsdelsförvaltningen är också ansvarig för dammens och parkområdets skötsel. Viktiga inslag i skötselplanen är bland annat reglering av dammens vattenmängd och tidpunkter för påfyllning samt slätter av vassen i dammen. Under arbetet med skötselplanen kom det fram att den intilliggande plaskdammen utgör en fälla för vattensalamandrarna under deras vandring till Olovslundsdammen (här även kallad "naturdammen") från övervintringslokalerna i omgivningarna (Fig 1). Plaskdammen är torrlagd under salamandrarnas vandringsperiod (april-maj) och fylls inte med vatten förrän i månadsskiftet maj-juni. Dammens kanter är lodräta vilket innebär att de salamandrar som ramlat ner i plaskdammen inte kan ta sig upp igen.

Figur 1. Olovslundsdammen med den angränsande plaskdammen till vänster i bilden. Muren längs den västra kortändan av plaskdammen kan skönjas i bilden. Ortofoto 2020 från Stockholms stadsbyggnadskontor.

För att förhindra att salamandrarna fastnar och dör i plaskdammen under sin vandring mot Olovslundsdammen finansierades och uppfördes i april 2008, med artskyddsmedel från Länsstyrelsen och i samarbete med Bromma stadsdelsförvaltning, en låg mur vid den västra kortändan av plaskdammen (den del av plaskdammen som är längst bort från naturdammen). Tanken med muren är att den ska hindra salamandrarna från att hamna i plaskdammen och istället dirigera om dem så att de vandrar mot naturdammen. Muren tycks ha en tydlig effekt, vilket syntes bäst i samband med uppförandet 2008. Effekten av muren är dock inte hundra procentig, vilket kanske inte heller var väntat, eftersom den endast är 26 meter lång och därmed inte är heltäckande runt plaskdammen.

Under våren 2008 inleddes ett samarbete med Olovslundsskolan. Under ledning av läraren Elisabet Söderlund kartlade skolklasser i åk 4 salamandrarnas vandring för att se hur många som fastnade i plaskdammen och om muren fick någon betydelse. Eleverna flyttade också över påträffade salamandrar från plaskdammen till naturdammen. Denna insats har därefter upprepats varje vår utan avbrott. För att kunna samla in och flytta salamandrarna har Olovslundsskolan fått dispens från Artskyddsförordningen från Länsstyrelsen.

Under senare år har Olovslundsdammen vuxit igen alltmer, varför Bromma stadsdelsförvaltning har tagit fram en åtgärdsplan för att minska igenväxningen och återskapa fria vattenspeglar. Sedan 2007 har skötselplanen för dammen också reviderats av Vaaka Naturkonsult på uppdrag av Bromma stadsdelsförvaltning. Den senaste versionen är från september 2021. Röningsarbetet påbörjades under hösten 2017 och har fortsatt årligen sedan dess. Elisabet Söderlund har fotodokumenterat vegetationens utveckling en gång i veckan under hela säsongen 2018, 2019, 2020, 2021 och 2022, som underlag för att

kunna hitta den bästa skötselösningen. Sedan 2019 har naturdammen fått en automatiskt styrd vattenpåfyllning som ska garantera en fast vattennivå i dammen.

Metodik

Under lekperioden, dvs från slutet av mars till början av juni, genomsöktes plaskdammen intill Olovslundsdammen dagligen. Arbetet utfördes av elever i åk 4 i Olovslundsskolan, som under ledning av deras lärare Elisabet Söderlund varje dag iakttog hur många honor, hanar och juveniler av större respektive mindre vattensalamander som fastnade i plaskdammen. För att få en tydligare bild av själva vandringen noterade eleverna också var i plaskdammen salamandrarna påträffades samt hur vädret varit natten innan. Klasserna hade gjort i ordning fem större lövhögar med fuktiga löv som var fördelade längs dammens innerkant. Dessa lövhögar vittjades försiktigt varje dag, varefter de vattnades för att hållas fuktiga, då djuren är mycket känsliga för uttorkning. De funna salamandrarna flyttades därefter varsamt över till naturdammen.

Vid en informationsträff, ”salamanderkväll”, med närboende den 6 maj 2022 genomfördes en räkning i lampljus av antalet salamandrar i Olovslundsdammens strandzon. Lampinventeringen kompletterades med hävning i strandkanten. Inventeringen skedde kl 21.30-23.00 under ledning av Stefan Lundberg, biolog med mångårig erfarenhet av arbete med Brommas groddjur.

Resultat

Kartläggningen av vandringen till Olovslundsdammens plaskdamm

Den 24 mars hade isen börjat släppa på Olovslundsdammen och inventeringen påbörjades. Därefter bevakades plaskdammen dagligen till och med den 9 juni. Sedan släpptes badvattnet på. Under perioden 28 mars till 9 juni räddade eleverna och deras lärare 44 större vattensalamandrar, varav 21 hanar, 19 honor och 4 juveniler (Fig 2), samt 584 mindre vattensalamandrar (286 hanar, 287 honor och 11 juveniler) från plaskdammen (Fig 3). Dessutom påträffades 2 döda större vattensalamandrar och 12 döda mindre vattensalamandrar.

Precis som tidigare år sågs ett tydligt samband mellan antal återfunna vattensalamandrar och vädret, dvs flest djur återfanns när det var varmt och fuktigt. I början av perioden var det kalla, torra nätter och inga större vattensalamandrar återfanns. Den 1-4 april var naturdammen dessutom helt frusen. Det första regnet föll natten till den 8 april. Även de följande nätterna regnade det. Under perioden 9-10 april hittades sammanlagt 39 mindre vattensalamandrar. Det var dock fortsatt kallt på nätterna, den 9 april var naturdammen återigen täckt av is och inga större vattensalamandrar påträffades under denna period.

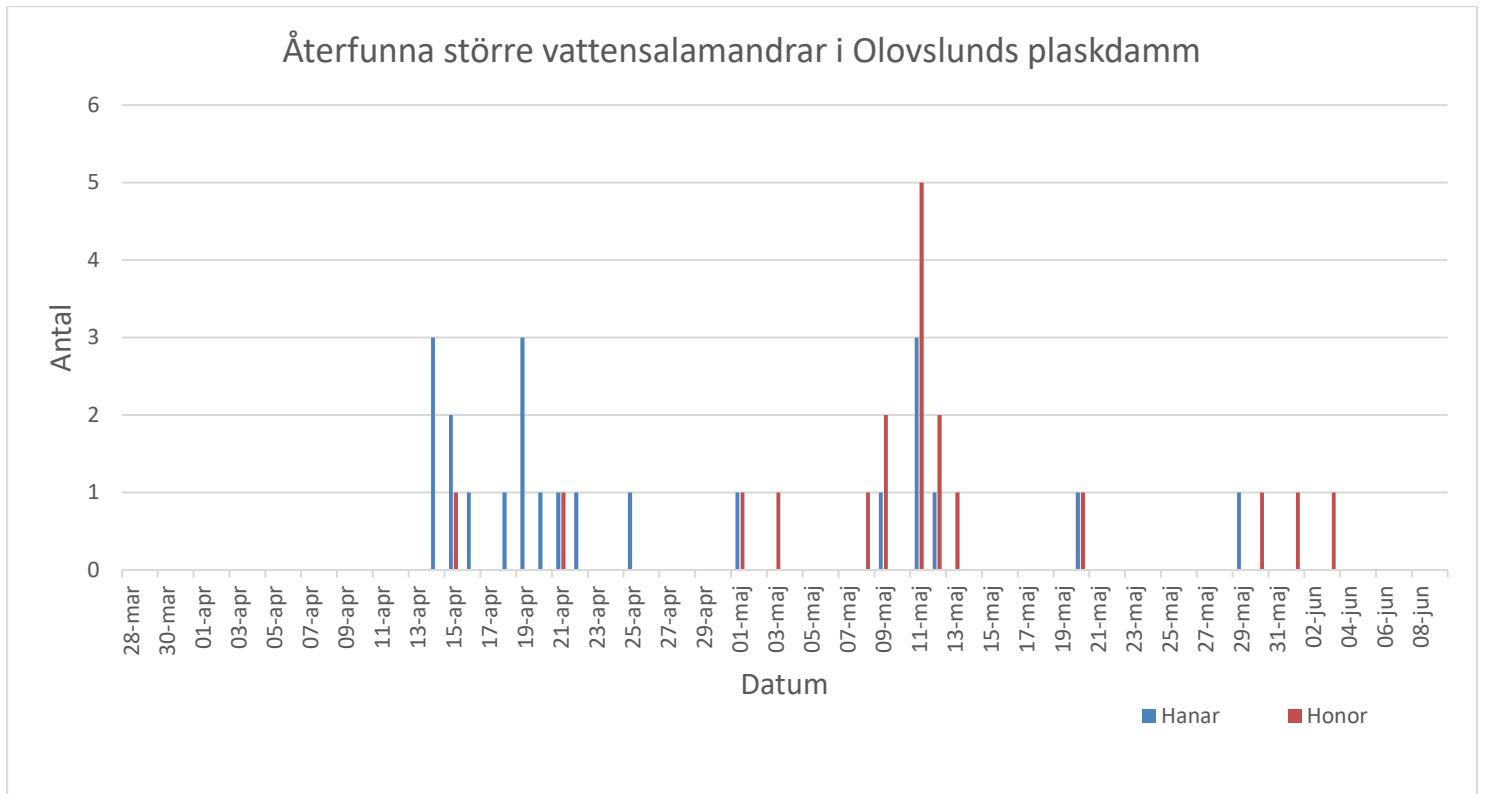
Den 14 april återfanns de första större vattensalamandrarna efter en regnig natt. Samma dag påträffades 94 mindre vattensalamandrar. Under perioden 14-19 april hittades sammanlagt 11 större och 305 mindre vattensalamandrar. Det här var den period då flest mindre vattensalamandrar återfanns.

Flest större vattensalamandrar (8 st) återfanns den 11 maj efter en varm och regnig natt. Under perioden 9-12 maj påträffades sammanlagt 15 större vattensalamandrar.

Efter den 5 juni påträffades endast enstaka djur och fr o m den 8 juni återfanns inga djur, varför kartläggningen avslutades den 9 juni och plaskdammen vattenfylldes.

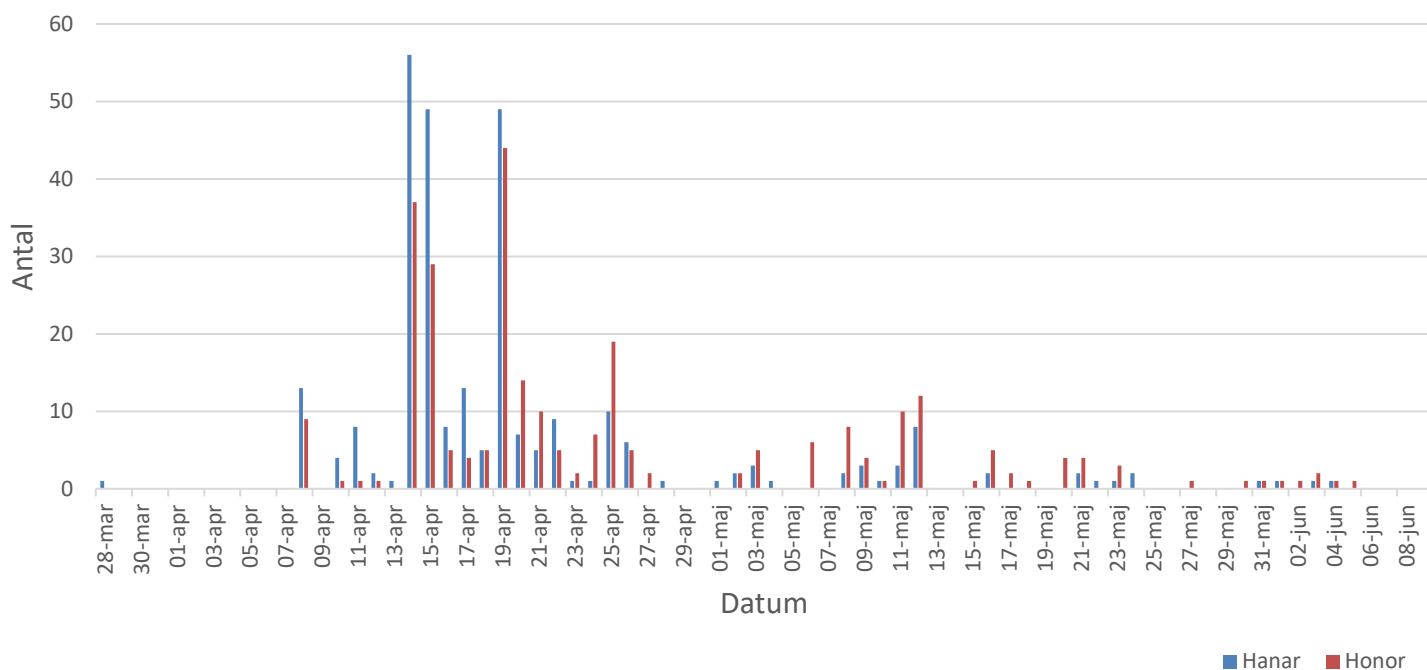
Två större vattensalamandrar och 12 mindre vattensalamandrar påträffades döda. En av de större hade klämts under den låda som används av skateboardåkare i plaskdammen då dammen är torrlagd. Den andra hade ett rejält hack i nacken vilket tyder på någon form av predation. Sju av de mindre döda hittades den 22 april och låg uttorkade utan synliga skador mitt i dammen. Under alla år som kartläggningen pågått har det aldrig påträffats så många döda salamandrar vid ett och samma tillfälle.

Flest salamandrar brukar återfinnas i den ände av plaskdammen som är närmast naturdammen, vilket inte är så förvånande eftersom det är dit djuren strävar i sin vårvandring. Det gäller framför allt i början av säsongen. Av de större vattensalamandrarna hittades 26 av de återfunna 44 djuren i de högar som är närmast naturdammen, varav 10 i den allra närmaste högen. Av de mindre vattensalamandrarna hittades 415 av de 584 djuren i de högarna som är närmast naturdammen, varav 209 i den allra närmaste högen.

Figur 2. Antal påträffade större vattensalamandrar i plaskdammen invid Olovslundsdammen. De blå staplarna visar antal hanar och de röda visar antal honor. Dammen började kartläggas den 28 mars och kontrollerades därefter dagligen fram till och med den 9 juni. Två juveniler påträffades också. Flest djur hittades den 11 maj efter en varm och regnig natt, men även 14-19 april och 9-12 maj var perioder då relativt många större vattensalamandrar hittades, vilket sammanföll med att det var regnigt, fukt i marken och relativt varma nätter.

Återfunna mindre vattensalamandrar i Olovslunds plaskdamm

Figur 3. Antal påträffade mindre vattensalamandrar i plaskdammen invid Olovslundsdammen. De blå staplarna visar antal hanar och de röda visar antal honor. Dammen började kartläggas den 28 mars och kontrollerades därefter dagligen fram till och med den 9 juni. Elva juveniler påträffades också. Flest djur hittades den 14-19 april, då det var regnigt, fukt i marken och varma nätter.

Jämförelse med tidigare år

Trots den kalla och torra våren påträffades och räddades ovanligt många mindre vattensalamandrar i år. 584 stycken är det högsta resultatet sedan kartläggningen påbörjades år 2008 (Tabell 1, Fig 4). Det år då minst antal salamandrar påträffades och räddades var år 2019. Även då var våren kall och torr, vilket troligen påverkade resultatet. Dessutom var det år 2019 problem med att lövhögarna vid flera tillfällen förstördes, vilket kan ha inneburit att salamandrarna redan flyttats när eleverna kom för att inventera.

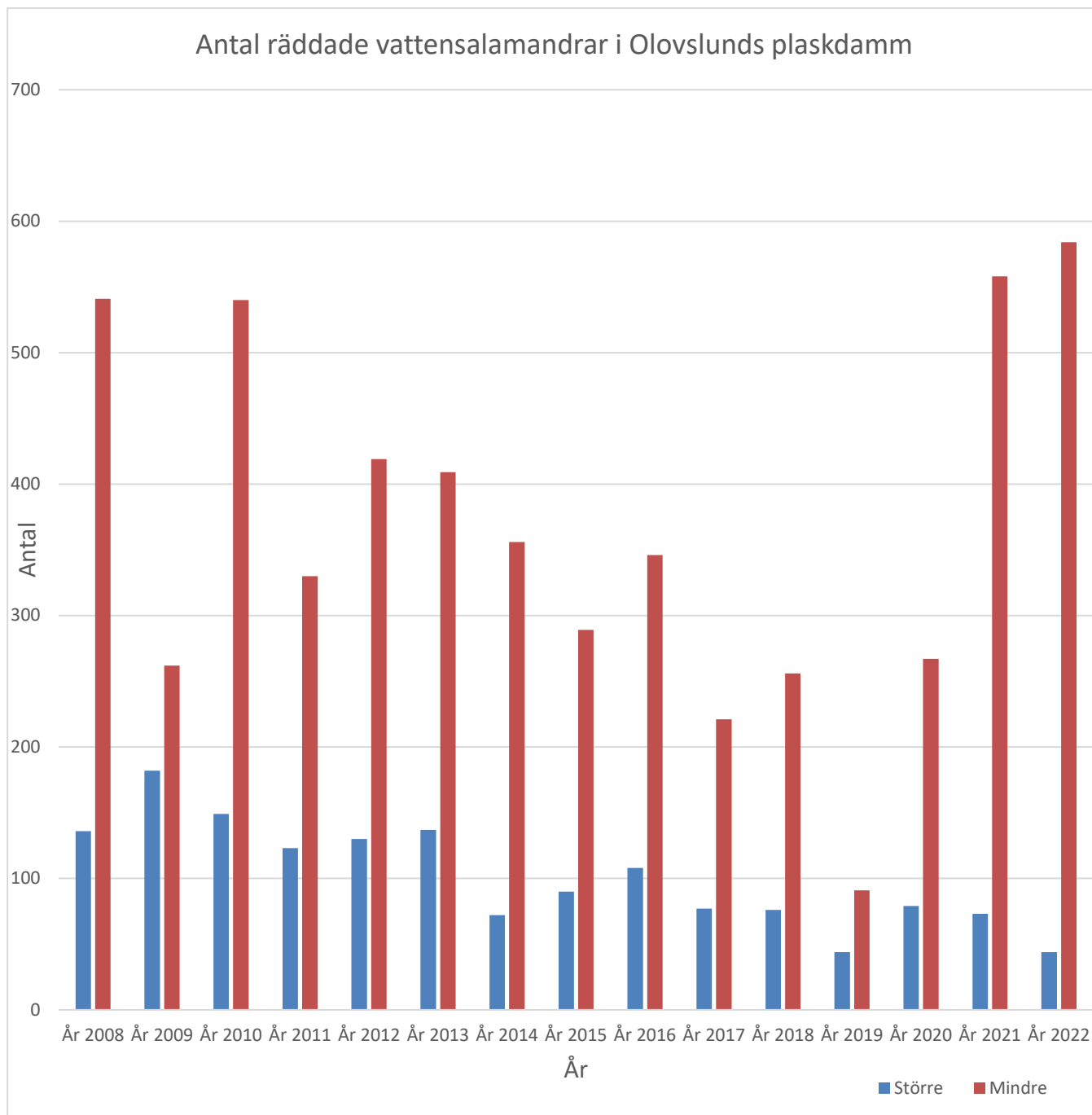
Resultaten bekräftar att plaskdammen fortfarande innebär ett allvarligt hot mot populationen av framför allt större vattensalamander, något som temporärt åtgärdats med hjälp av den uppförda muren och framför allt tack vare Olovslundsskolans insatser. Det var en tydlig nedgång i framför allt antalet mindre vattensalamandrar som fastnat i plaskdammen efter att muren uppfördes den 11 april 2008. (Tabell 1, Fig 4). Under de här åren (2008-2022) har sammanlagt 1 520 större och 5 471 mindre vattensalamandrar räddats. Endast tio större vattensalamandrar har påträffats döda. Detta visar att Olovslundsskolan gör en värdefull insats för att förstärka och utveckla salamanderpopulationerna i Olovslund.

Antal räddade salamandrar i plaskdammen

	2008*	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Större vatten-salamander	136	182	149	123	130	137	72	90	108	77	76	44	79	73	44
Honor			100	61	51	69	32	34	53	44	38	19	45	38	19
Hanar			49	62	79	68	36	52	51	32	35	25	33	35	21
Juveniler			0	0	0	0	4	4	3	1	3	0	1	0	4
Påträffade döda individer	4	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Mindre vatten-salamander	541	262	540	330	419	409	356	289	346	221	256	91	267	558	584
Honor			316	194	212	204	189	167	168	113	144	45	154	324	287
Hanar			224	136	207	205	166	122	175	107	109	42	113	231	286
Juveniler			0	0	0	0	1	0	3	1	3	4	0	3	11
Påträffade döda individer	40	4	4	4	2	0	0	1	16	0	0	0	2	7	12
SUMMA	677	444	689	453	549	546	428	379	454	298	332	135	346	631	628

Tabell 1. Antal räddade salamandrar i plaskdammen år 2008–2022.

*Den 11 april 2008 uppfördes en mur runt delar av plaskdammen, varefter betydligt färre mindre vattensalamandrar fastnade där.

Figur 4. Antal påträffade och räddade vattensalamandrar i plaskdammen i Olovslund under åren 2008-2022. De blå staplarna visar antal påträffade större vattensalamandrar, de röda visar antal mindre vattensalamandrar. Uppförandet av muren år 2008 medförde en minskning av framför allt antal påträffade mindre vattensalamandrar. Flest mindre vattensalamandrar påträffades i år, år 2022. Sammanlagt har 1 520 större och 5 421 mindre vattensalamandrar räddats. Under hela perioden har endast tio större vattensalamandrar påträffats döda.

Inventeringarna i Olovslundsdammen

Vid inventeringen den 6 maj observerades 113 större och 593 mindre vattensalamandrar (Tabell 2, Fig 5). Det var en klar kväll med god sikt där vattnet var klart. Flest större vattensalamandrar observerades där rotfilten av vass röjts bort. De något djupare groparna med ett djup på ca 60-70 cm som uppstått efter vassröjningen verkar vara attraktiva spelplatser för de större vattensalamanderhannarna. Detta tyder på en positiv effekt av hittills genomförda skötselåtgärder.

Jämfört med tidigare år observerades många både större och mindre vattensalamandrar. Endast år 2018 och år 2020 observerades fler större vattensalamandrar än i år. I plaskdammen hittades flest större vattensalamandrar den 9-12 maj (Fig 2), vilket är efter inventeringstillfället och hänger samman med att deras vårvandring var sen på grund av den kalla våren. Det innebär att det är möjligt att ännu flera större vattensalamandrar hade observerats om inventeringen genomförts en vecka senare.

Endast år 2012, år 2015 och år 2021 observerades fler mindre vattensalamandrar än i år. Det överensstämmer med resultatet från kartläggningen och räddningen i plaskdammen (Fig 3 och Fig 4). I plaskdammen hittades flest mindre vattensalamandrar den 14-19 april, dvs före inventeringstillfället.

Som framgår av tabell 2 har det gjorts inventeringar i början av maj varje år sedan år 2007. Graden av grumlighet i vattnet liksom vattentillgången har varit faktorer som påverkat resultatet. Grumligheten försvårar den visuella lampinventeringen och har dels härrört från sena islossningar, dels sen påfyllning av vattnet i dammen och dels håvning, som framför allt påverkat sikten i början av inventeringskvällarna.

En annan faktor som påverkat resultatet är vädret under våren, vilket ibland i sin tur har påverkat graden av grumlighet när isen väl smält. Torra kalla vårar och sen islossning har lett till att färre salamandrar observerats än vårar som varit varma och fuktiga.

Att exempelvis så pass få salamandrar observerades år 2013 berodde troligen på den sena våren och islossningen, som innebar att många salamandrar inte hade påbörjat sin vårvandring vid tiden för inventeringen. Den sena islossningen medförde också att vattnet i naturdammen fylldes på sent, varvid en lergrumling kvarstod vid inventeringstillfället. En liknande situation inträffade år 2010, då vattnet i naturdammen också fylldes på sent. Innan vattnet fylldes på år 2010 var vattentillgången i naturdammen dålig vilket kan ha medfört en tillfällig minskning av populationsstorleken i dammen. Det skulle kunna vara en förklaring till att färre djur observerades år 2011 och 2010 än år 2009. Det var också något färre djur som räddades från plaskdammen år 2011 jämfört med tidigare år (Tabell 1, fig 4).

På grund av covid utfördes inventeringarna under år 2020 och 2021 utan de närboende, vilket innebär att samma djur inte riskerade att registreras flera gånger något som kan ha medfört ett lägre resultat än om inventeringen skulle genomförts på samma sätt som tidigare år. Vidare räknades endast de djur som registrerades vid lampinventeringen, det vill säga inga salamandrar håvades under år 2020 och 2021, vilket också medförde ett lägre resultat. Å andra sidan var det mindre risk för uppgrumling på grund av håvning som annars kan försvåra inventeringen och möjligheten att upptäcka salamandrar.

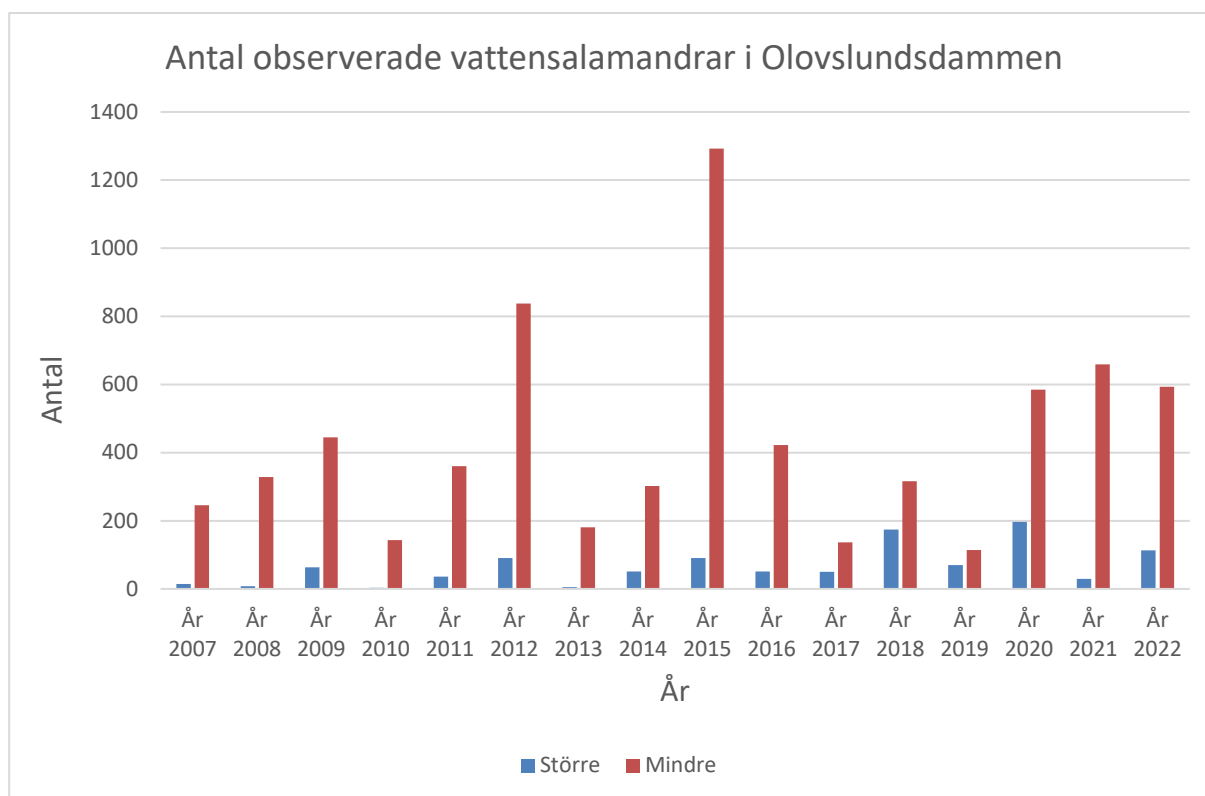
En faktor som troligen bidragit till de förhållandevis höga resultaten år 2018 och åren därefter, är att rotfilt tagits bort längs delar av strandkanten. Det skapade en klarare vattenspegel som dels underlättade inventeringen men också kan ha underlättat salamandrarnas möjlighet att leka.

Sammanfattningsvis finns det flera faktorer som inverkar på resultatet vid inventeringarna, men resultaten tyder också på att det skett en ökning av populationsstorleken av de båda salamanderarterna under inventeringsperioden.

Antal räknade salamandrar i naturdammen

Inventeringsdatum	Större vattensalamander	Mindre vattensalamander	Summa	Kommentar
2022-05-06	113	593	706	Klart väder, ingen uppgrumling. Flest större vattensalamandrar där rotfilt tagits bort.
2021-05-07	30	659	689	Klart väder, ingen uppgrumling. Flest djur längs norra stranden.
2020-05-08	197	585	782	Klart väder, ingen uppgrumling, rotfilt borttagen längs delar av stranden.
2019-05-10	70	114	184	Torr, kall vår, få djur i plaskdammen.
2018-05-04	174	316	490	75 större salamandrar i nygrävt område med vattenspegel.
2017-05-05	50	137	187	
2016-05-13	51	422	473	Relativt klart vatten.
2015-05-08	91	1292	1383	Relativt klart vatten, god vattentillgång.
2014-05-09	51	302	353	1/3 av större arten sågs på land under vandring; alla mindre strandnära.
2013-05-03	5	181	186	Sen vår, sen islossning och sen påfyllning av vatten; grumling kvarstod.
2012-05-04	91	838	929	Relativt klart vatten, bättre vattentillgång än 2010. Få djur i plaskdammen.
2011-05-06	36	360	396	Färre räddade djur i plaskdammen än tidigare.
2010-05-07	3	143	146	Dålig vattentillgång, därefter sen påfyllning av vatten.
2009-05-09	63	445	508	
2008-05-08	8	328	336	Grumligt vatten.
2007-05-XX	15	246	261	

Tabell 2. Antal räknade salamandrar i inventeringar i naturdammen under åren 2007-2021. De tre bästa resultaten för respektive art är gulmarkerade.

Figur 5. Antal observerade vattensalamandrar i naturdammen i Olovslund i inventeringen vid de årliga salamanderkvällarna i maj under åren 2007-2022. De blå staplarna visar antal större vattensalamandrar, de röda antal mindre vattensalamandrar. År 2022 observerades ovanligt många vattensalamandrar. Flest större vattensalamandrar observerades år 2020 och flest mindre år 2015.

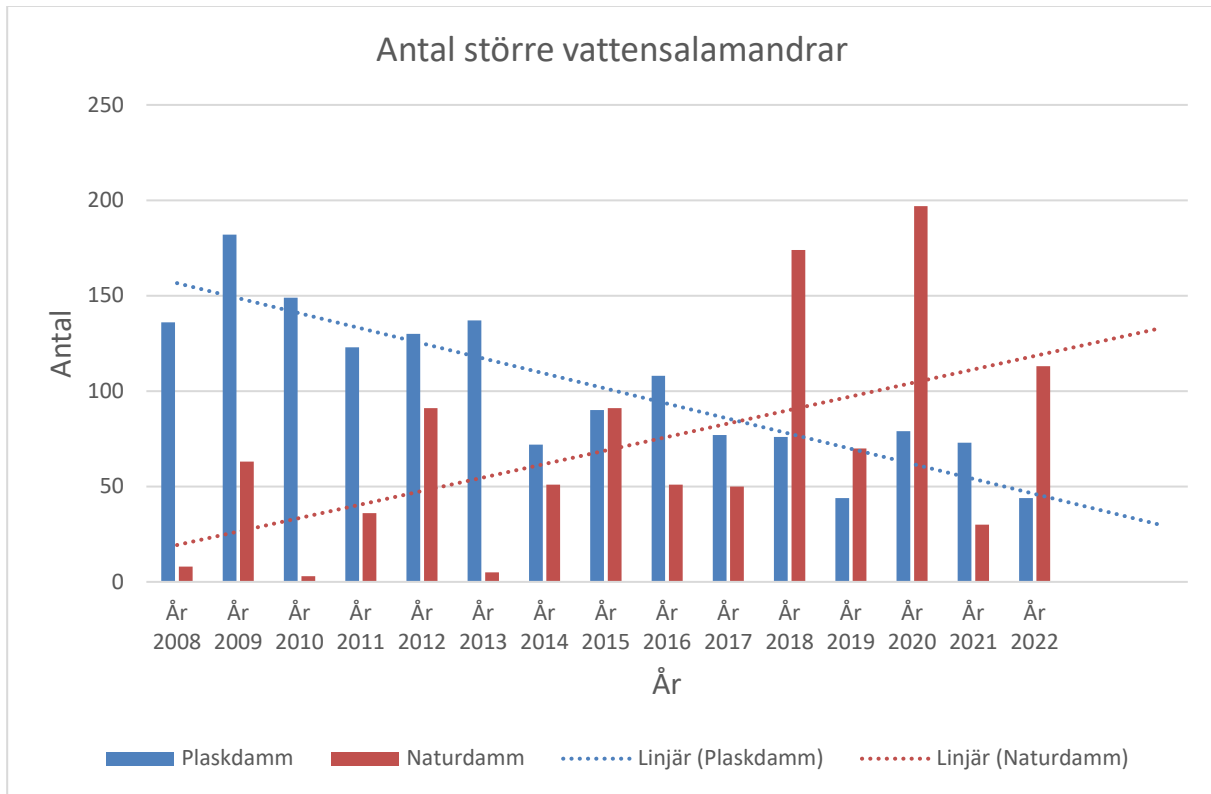
Jämförelse mellan kartläggningen i plaskdammen och inventeringen i naturdammen

Ett sätt att analysera resultaten från kartläggningen och inventeringarna är att lägga in data i samma diagram med trendlinjer. (Fig 6 och 7). När det gäller både större och mindre vattensalamander visar det att antal påträffade djur i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden medan antal inventerade vattensalamandrar i naturdammen har ökat. (Fig 6). Ökningen i naturdammen är större för större vattensalamander än för den mindre arten. Det gäller även minskningen i plaskdammen som är tydligast för större vattensalamander. Årets resultat var som nämnts det högsta hittills vad gäller återfunna mindre vattensalamandrar i plaskdammen.

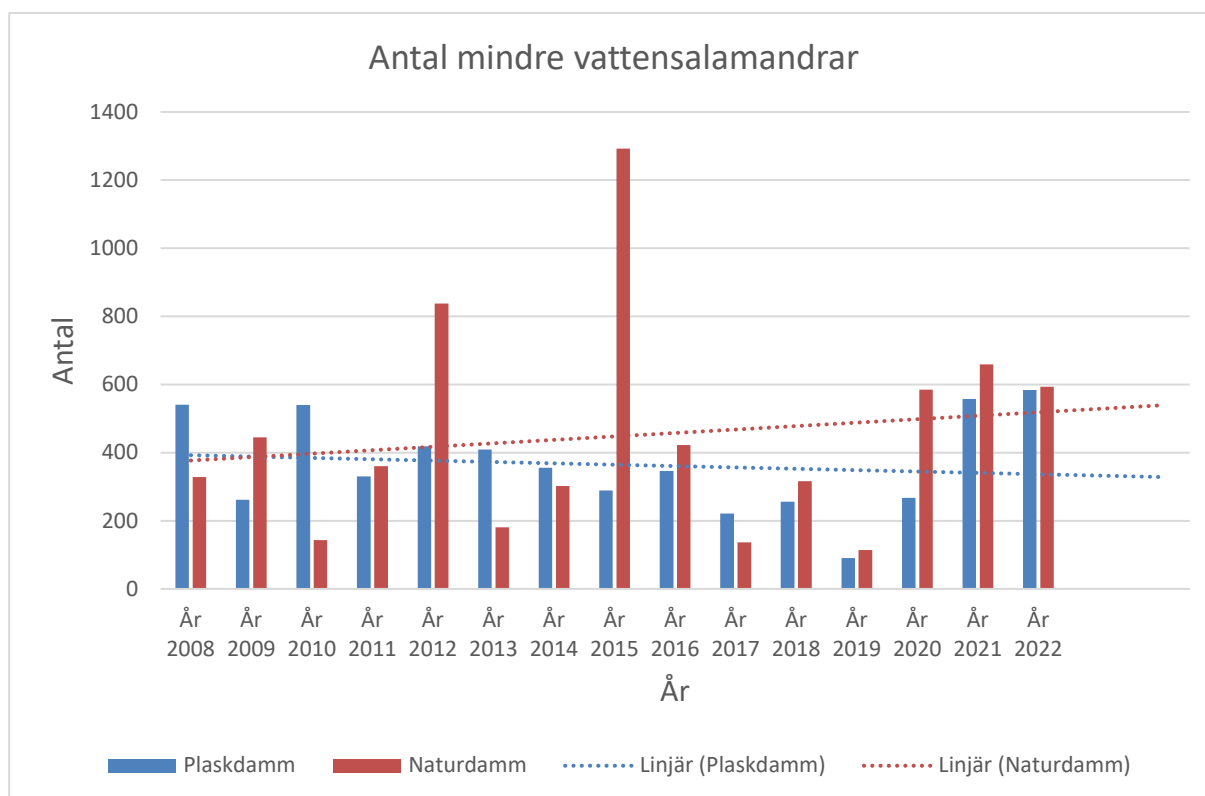
Som beskrivits ovan så finns det en del osäkerhetsfaktorer vid inventeringen, även om de utförts med samma metod och vid ungefär samma tidpunkt på dygnet och våren varje år. Faktorer som inverkar är grumlighet i vattnet, hur observanta inventerarna är och risk för att samma djur observeras flera gånger. Inventeringen sker längs strandkanten vilket innebär att de djur som befinner sig i andra delar av dammen troligen inte observeras vid inventeringen. Det resultat vi får vid den publika inventeringen av naturdammen är troligen underrepresenterat jämfört med det verkliga antalet djur i dammen.

Resultaten är inte statistiskt säkerställda, men tyder på att det har skett en ökning av populationen större vattensalamander i Olovslundsdammen under mätperioden, vilket är rimligt med tanke på att en så pass stor del av populationen årligen räddats från plaskdammen. Det borde också ha medfört en större ökning av populationen mindre vattensalamander, men dels kan dessa salamandrar vara svårare att upptäcka vid den publika inventeringen, dels är det inte lika stor andel av denna population som räddats i plaskdammen och dels kan den ökande populationen av större vattensalamander ha påverkat den mindre arten. Större vattensalamander är känd för att kunna predera på mindre vattensalamander, vilket även observerats vid inventeringarna.

När det gäller minskningen av antalet påträffade och räddade vattensalamandrar i plaskdammen är den tydligast för större vattensalamander. Även här finns det många faktorer som kan inverka på resultatet som hur tidigt vårvandringen kom igång och problem med sabotage av lövhögarna år 2019.

Figur 6. Jämförelse mellan kartläggningen av större vattensalamander i plaskdammen och inventeringen av större vattensalamander i Olovslundsdammen (naturdammen). De blå staplarna visar antal djur som påträffats i plaskdammen och de röda staplarna visar antal djur som observerats vid inventeringen i naturdammen. De inlagda linjerna indikerar att antal påträffade större vattensalamandrar i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden 2008-2022 medan antal större vattensalamandrar som inventerats i naturdammen ökat under samma period.

Figur 7. Jämförelse mellan kartläggningen av mindre vattensalamander i plaskdammen och inventeringen av mindre vattensalamander i Olovslundsdammen (naturdammen). De blå staplarna visar antal djur som påträffats i plaskdammen och de röda staplarna visar antal djur som observerats vid inventeringen i naturdammen. De inlagda linjerna indikerar att antal påträffade mindre vattensalamandrar i plaskdammen minskat under kartläggningsperioden 2008-2022, medan antal mindre vattensalamandrar som inventerats i naturdammen har ökat under samma period.

Slutsatser och förslag till uppföljning

Då Olovslund med sin parkdamm hyser en av Stockholms stads största salamanderpopulationer är det viktigt att populationen stärks och utvecklas, både för sin egen skull och för att kunna bidra till att stärka groddjursfaunan på andra platser i staden. Olovslundsdammens större vattensalamandrar har hittills utgjort källpopulation för återintroduktion av denna art både i Judarskogens och Kyrksjölötens naturreservat där den tidigare försvunnit – i båda fallen med lyckat resultat. Det är inte otänkbart att Olovsunds salamandrar kan behövas till liknande projekt även i framtiden.

Båda salamanderarterna vid Olovslund är fridlysta enligt svensk lagstiftning (artskyddsförordningen) och för den större vattensalamandern gäller även ett strikt skydd via internationell lagstiftning (EU:s habitatdirektiv). Olovslundsskolan har av länsstyrelsen fått dispens från artskyddsförordningen för att kunna samla in och flytta salamandrarna. Skyddet är ännu en anledning till att det är viktigt att skötselplanen för Olovslundsdammen följs och att vattenförsörjningen tryggas under hela lekperioden, samt att salamandrarna prioriteras i förvaltningen av hela parkområdet.

Räddningsinsatserna har inneburit att sammanlagt 1 520 större och 5 471 mindre vattensalamandrar räddats under perioden 2008-2022. Dessutom har de gett en värdefull kartläggning av vandringsmönstret hos Olovsunds salamanderpopulationer under våren, från landhabitat till lekmiljöer. Mätserien för salamandrar vid Olovslund är hittills unik inom Stockholm och därför särskilt värdefull för stadens miljöövervakning. Mätvärdena från naturdammen ingår i en indikator på stadens webbplats Miljöbarometern: <https://miljobarometern.stockholm.se/natur/arter-och-artgrupper/groddjur/vattensalamander/>.

Samarbetet med Olovslundsskolan är mycket lyckat och eleverna har tillsammans med sina lärare Elisabet Söderlund och Christina Lindqvist (som har medverkat tidigare år) gjort fantastiska räddningsinsatser för salamandrarna och projektet. Genom sitt praktiska arbete har eleverna fått goda kunskaper om groddjur och värdet av biologisk mångfald i allmänhet och salamandrarna i Olovslundsdammen i synnerhet. Det innebär också att de kringboende har fått en ökad förståelse för salamandrarna. Enligt Elisabet Söderlund så kunde man förr se hur folk håvade upp salamandrar från dammen och tog hem till sina trädgårdar, något som inte förekommer längre, utan numera är de kringboende rädda om salamandrarna (Elisabet Söderlund, pers komm., okt 2017). Studenter vid Stockholm Resilience Centre på Stockholms universitet studerade under våren 2014 det lokala natur- och miljöengagemanget vid Olovslundsdammen. I sin rapport skriver de att skolans arbete med salamandrarna är en av de viktigaste drivkrafterna bakom det starka lokala engagemang för Olovslundsdammens salamandrar som de har observerat i sina studier (Erika Kriukelyte, Ayoub Hameedi, Stefania Castelblanco & Carla Alexandra, Civic engagement in nature conservation – Olovslund pond, Bromma, 2014). Det är därför av yttersta vikt att detta samarbete kan fortsätta och permanentas. Om skolans engagemang skulle upphöra måste det till en annan lösning, exempelvis i form av en gjuten ramp i den ände av plaskdammen som vetter mot naturdammen.